

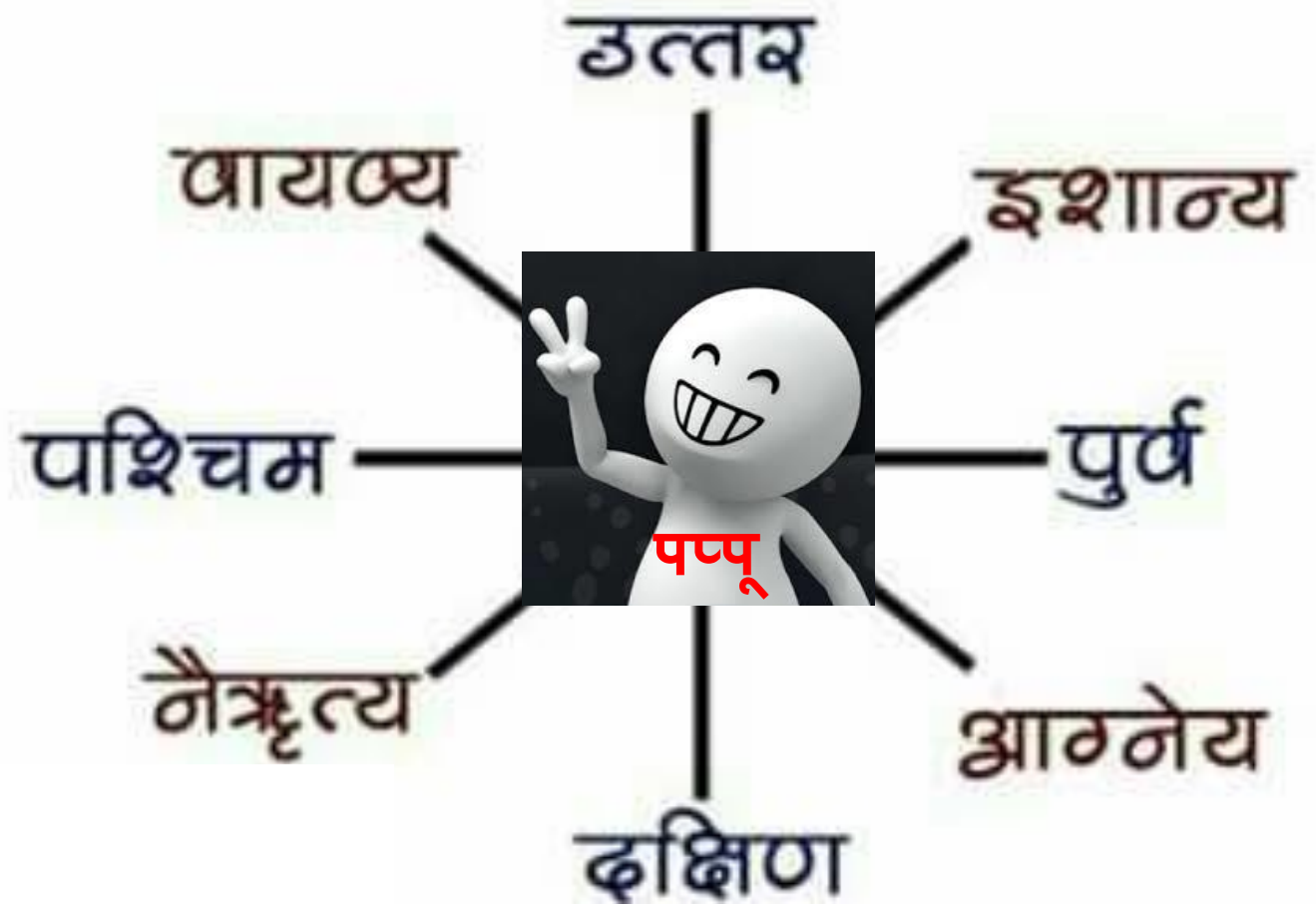
Geography of India
भारताचा भूगोल
Dr. Shubhangi Kale-Patil

भारत / India

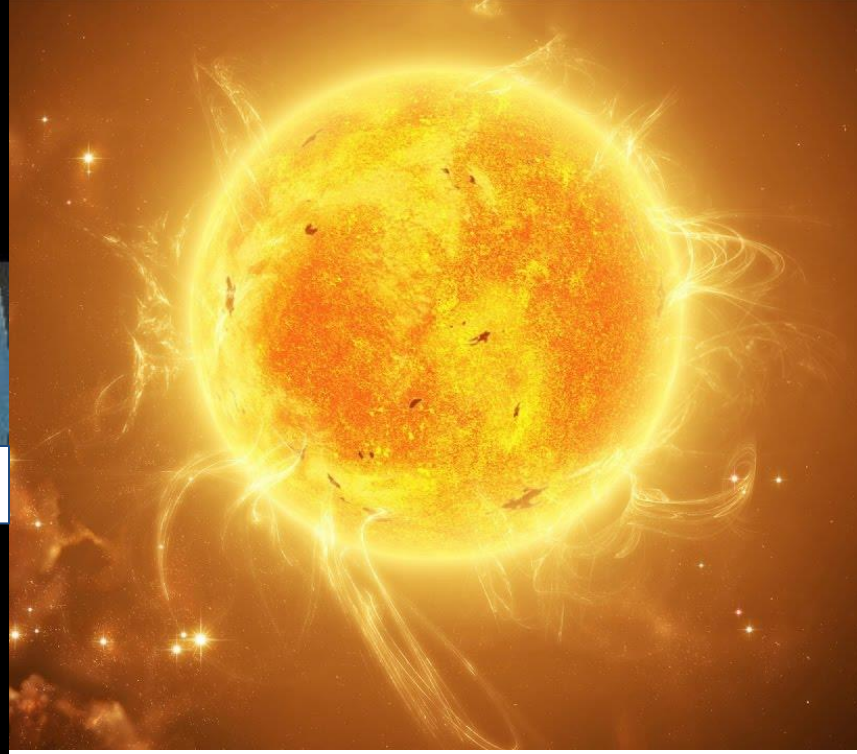

दिशा व उपदिशा

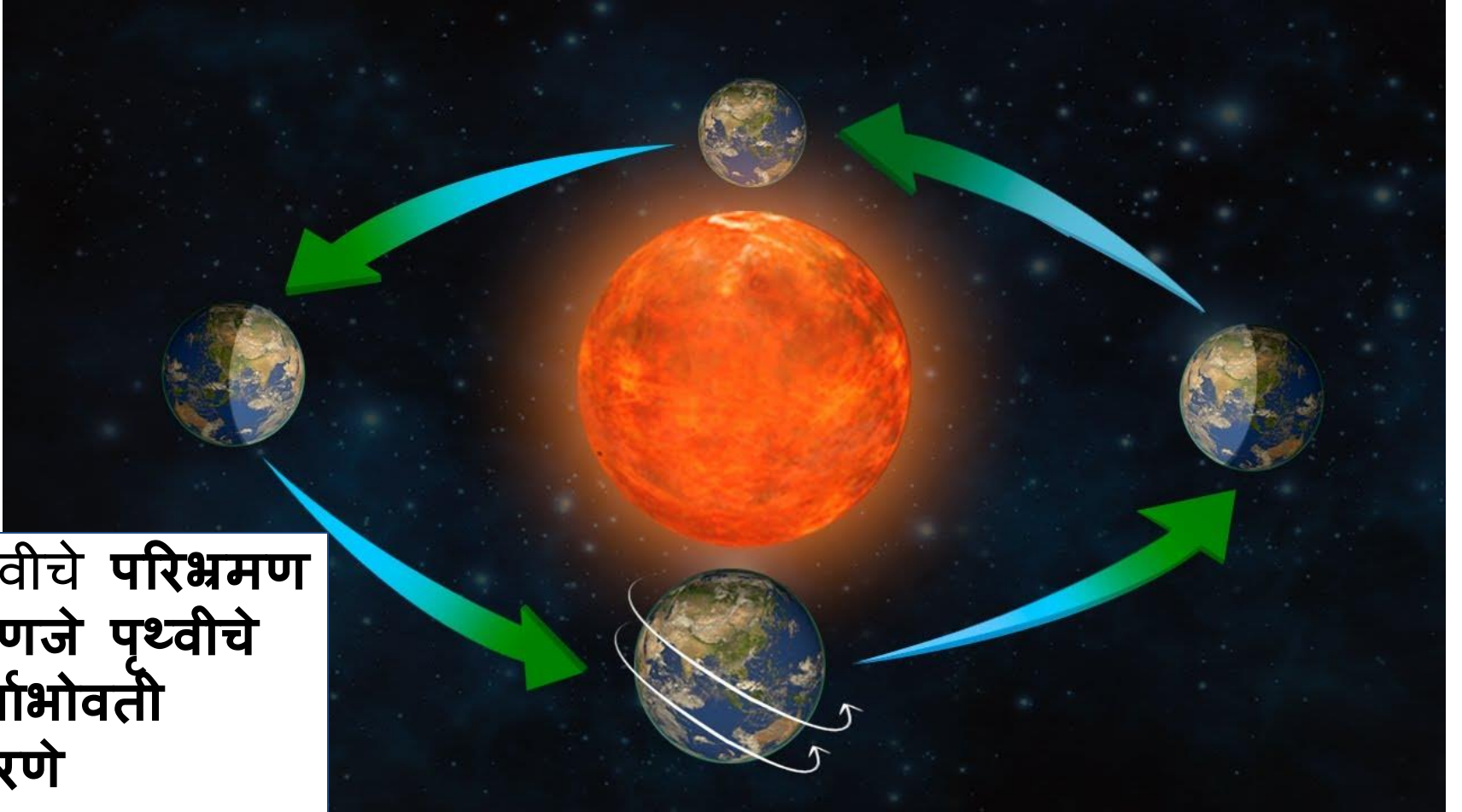

पृथ्वीचे परिवलन

पृथ्वी स्वतःच्या अक्षाभोवती गोल फिरते त्याला क्रियेला पृथ्वीचे परिवलन असे म्हणतात

पृथ्वीचे परिभ्रमण

पृथ्वीचे परिभ्रमण
म्हणजे पृथ्वीचे
सूर्याभोवती
फिरणे

भारत स्थान, विस्तार व सीमा

१. निरपेक्ष स्थान / Absolute Location

अ. अक्षवृत्ताच्या संदर्भात _____

ब. रेखावृत्ताच्या संदर्भात |

क. गोलार्धाच्या संदर्भात ●

२. सापेक्ष स्थान / Relative Location

अ. जगातील स्थान

ब. क्षेत्रफळ

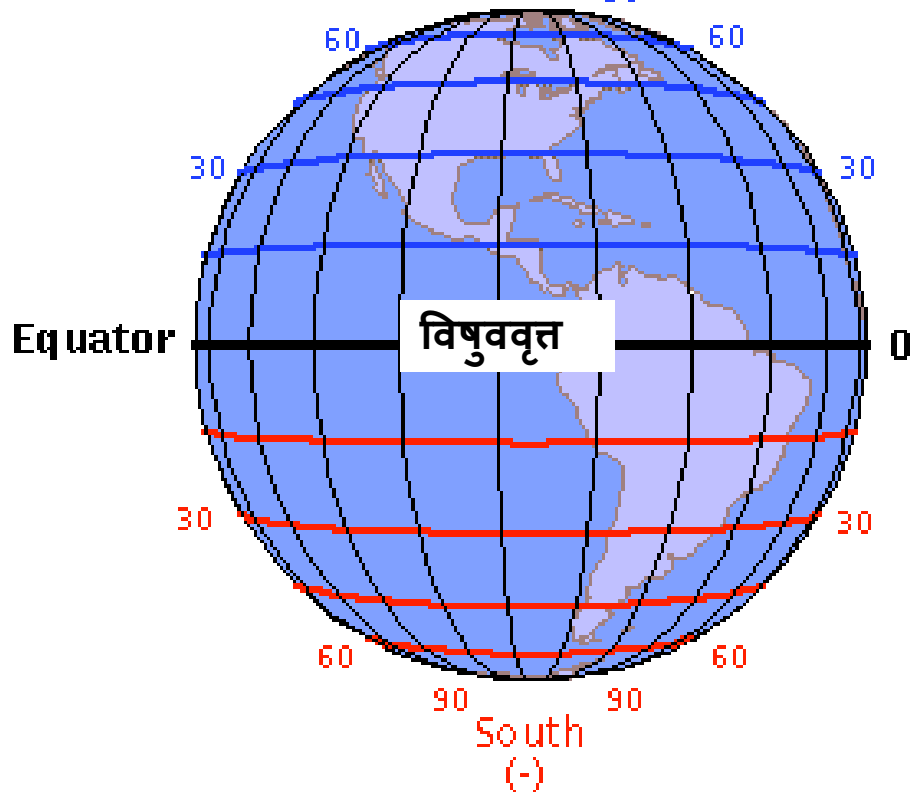
क. घटक राज्ये

ड. सीमा : भूसीमा व जलसीमा

अक्षवृत्ते आणि रेखावृत्ते

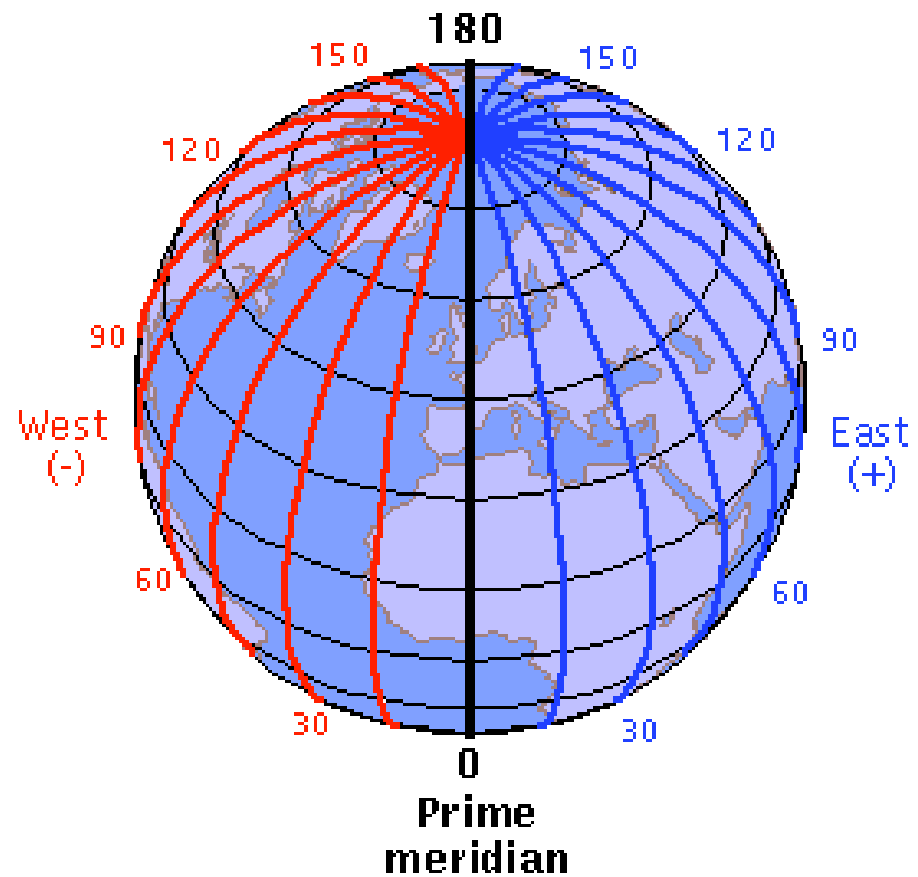
अक्षवृत्त

North
(+)

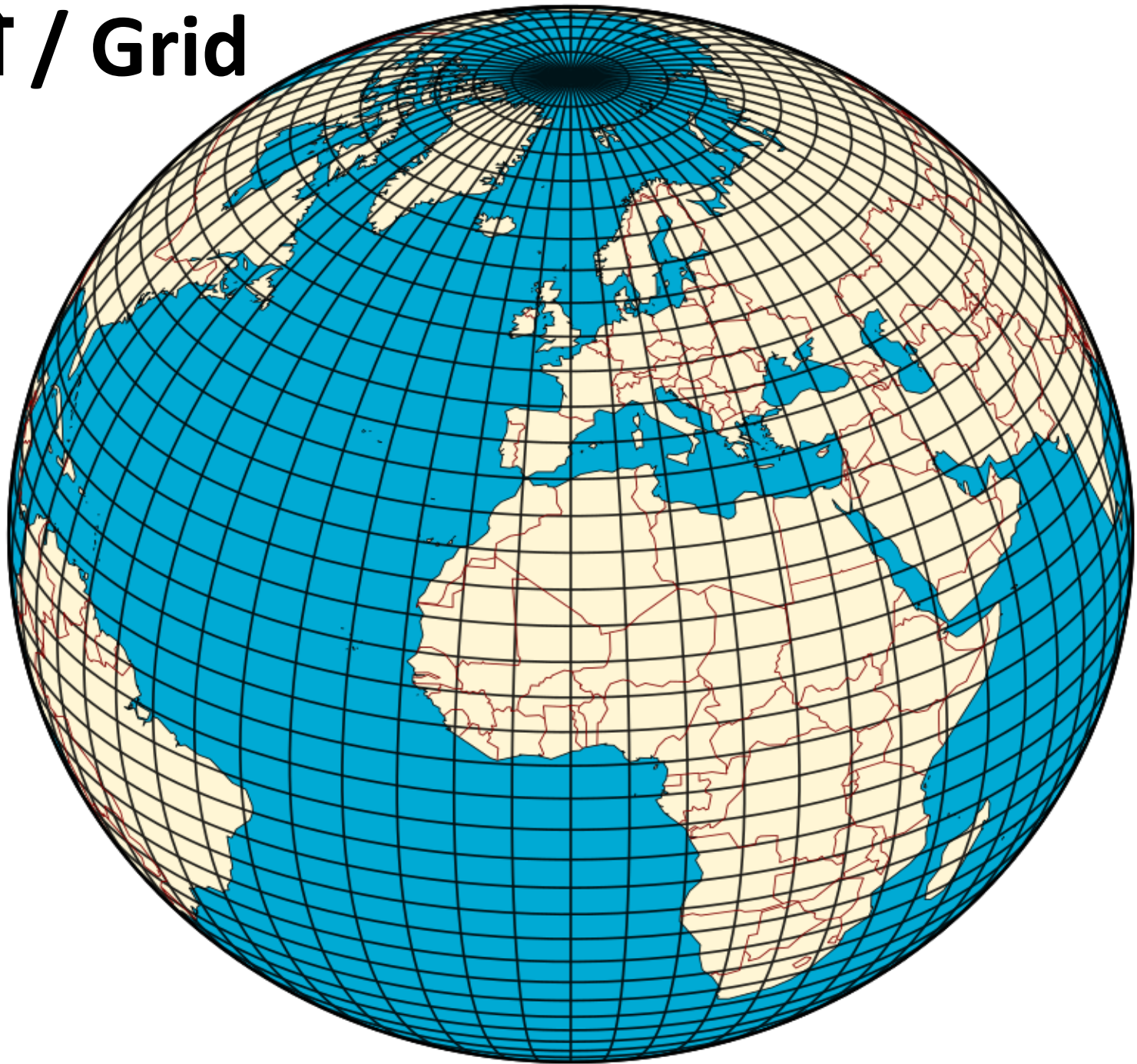
Microsoft Illustration

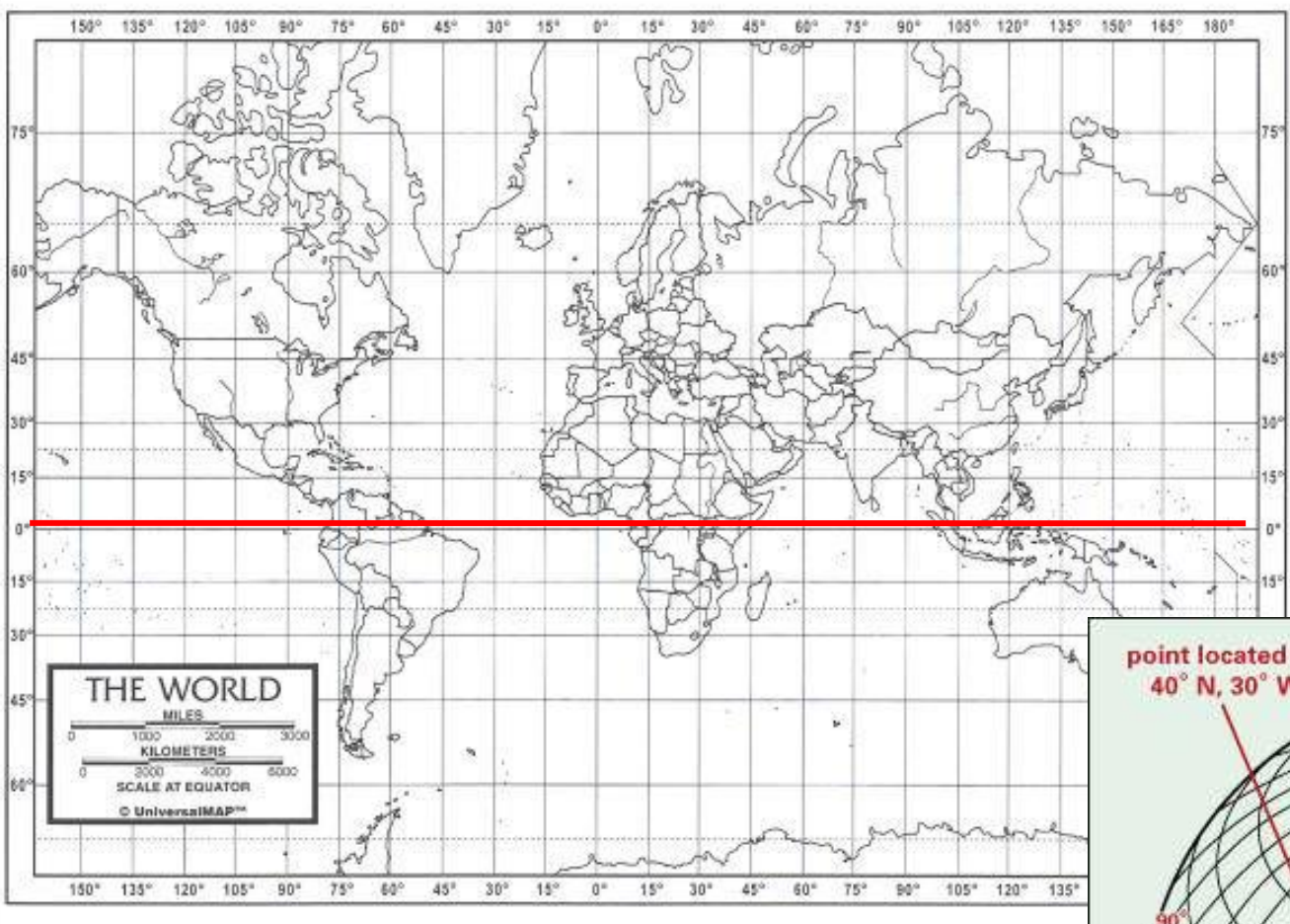
रेखावृत्त

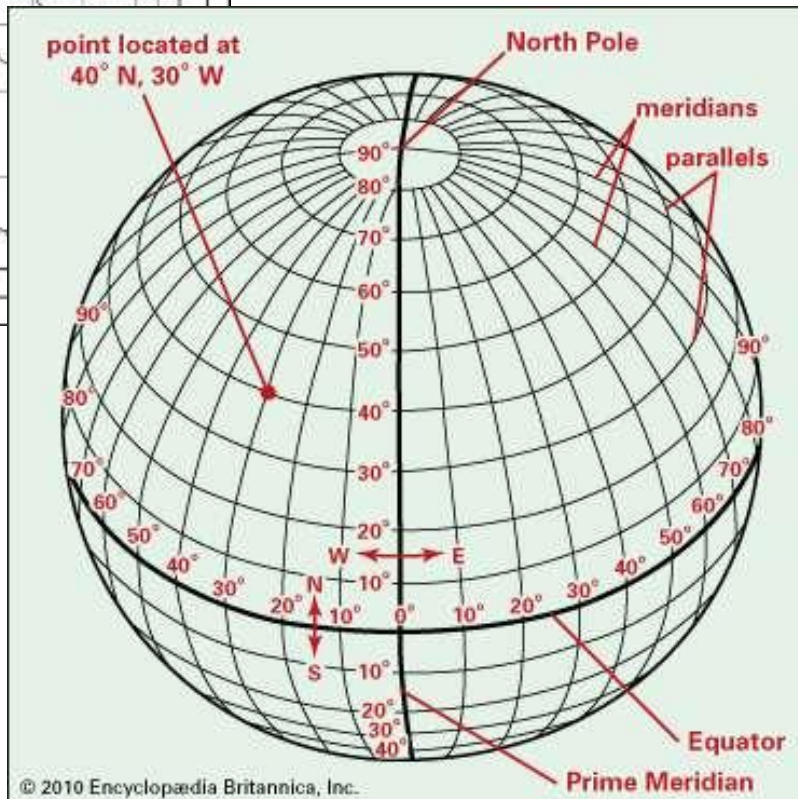
वृत्तजाळी / Grid

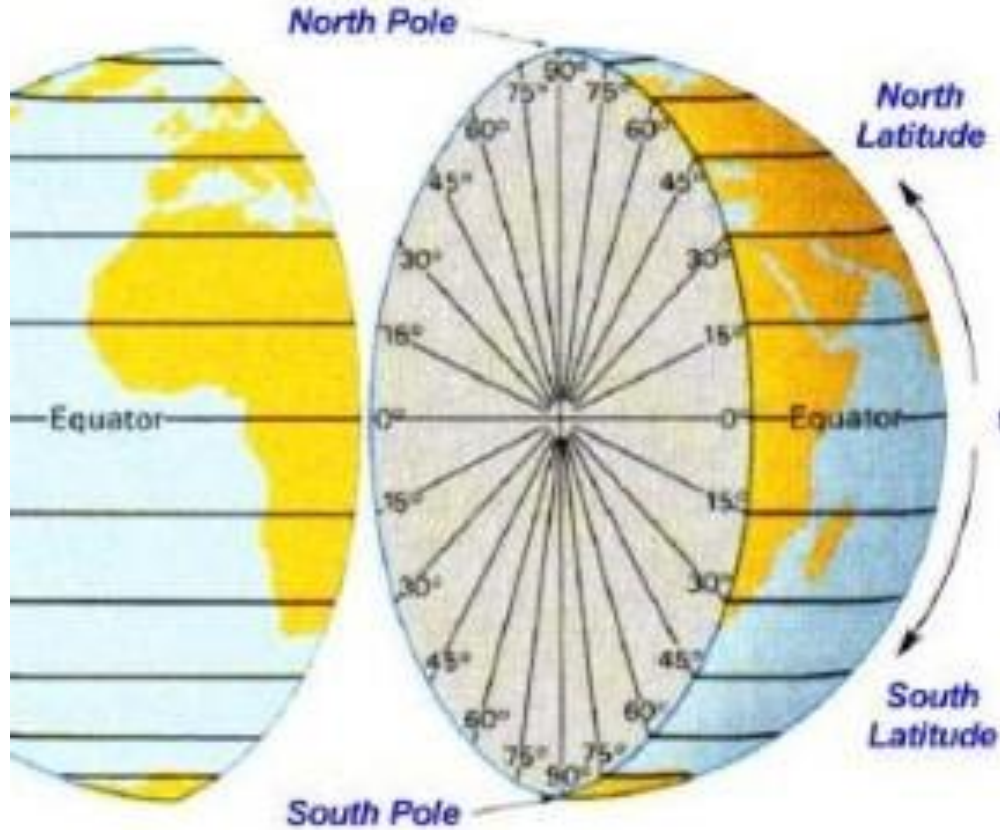
$$90+90+1 = 181$$

$$179+179+1+1 = 360$$

अक्षवृत्ते

LATITUDE

स
खा
प
त्र

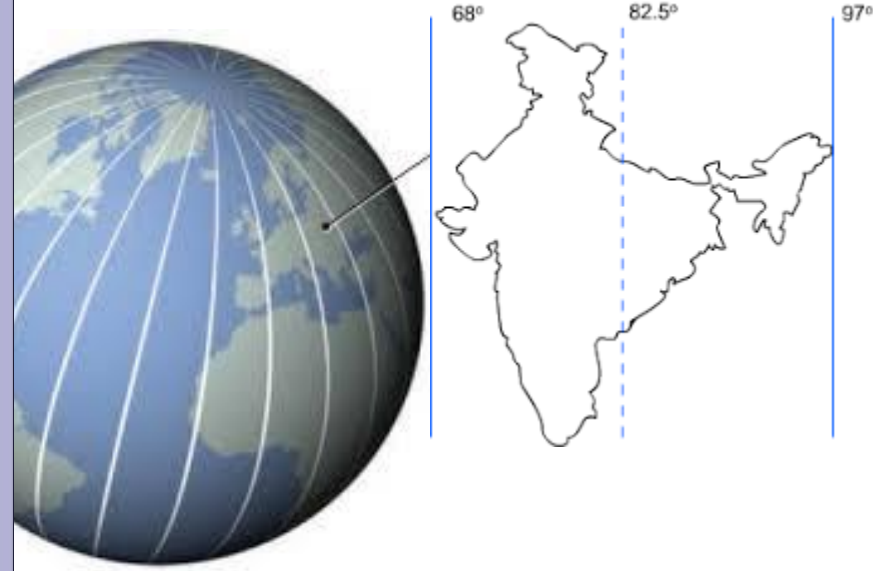
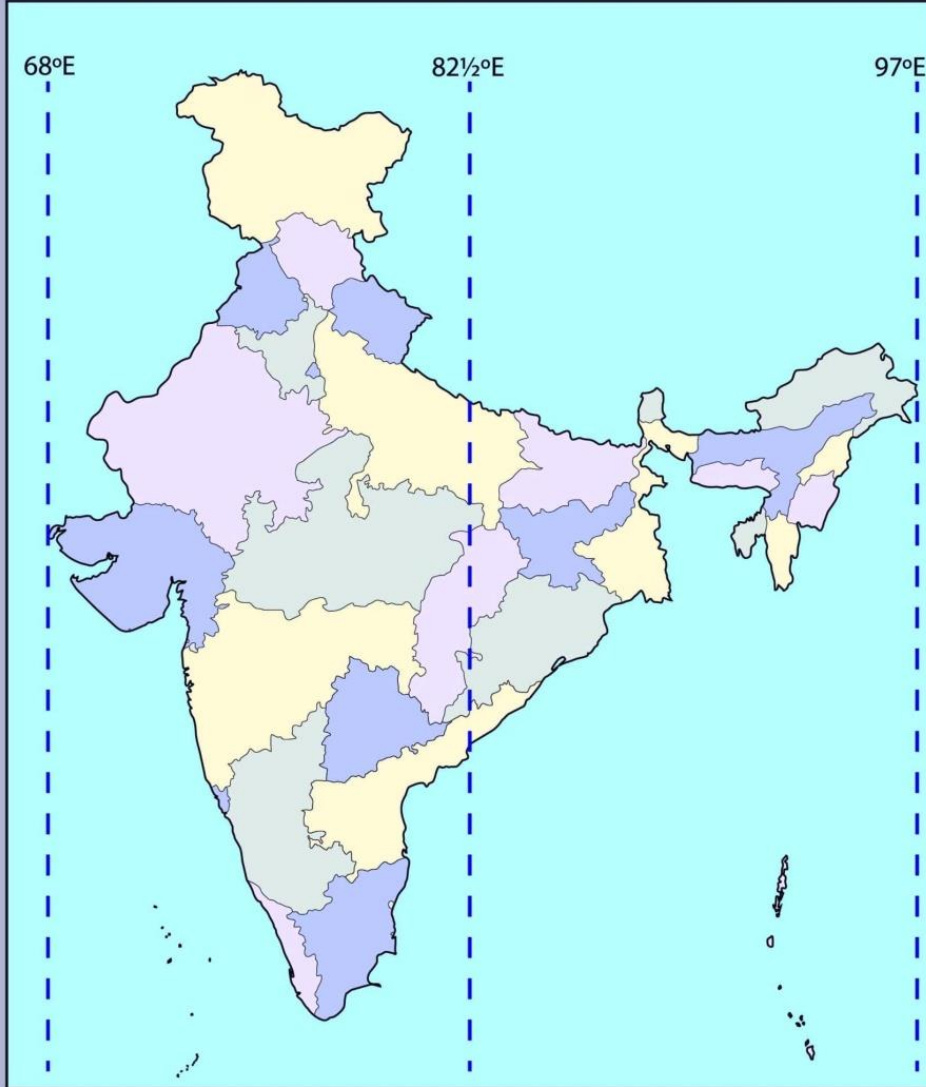
37°6' North Latitude

अ. भारताचा अक्षवृत्तीय विस्तार

8° 4' North Latitude

ब. भारताचा रेखावृत्तीय विस्तार

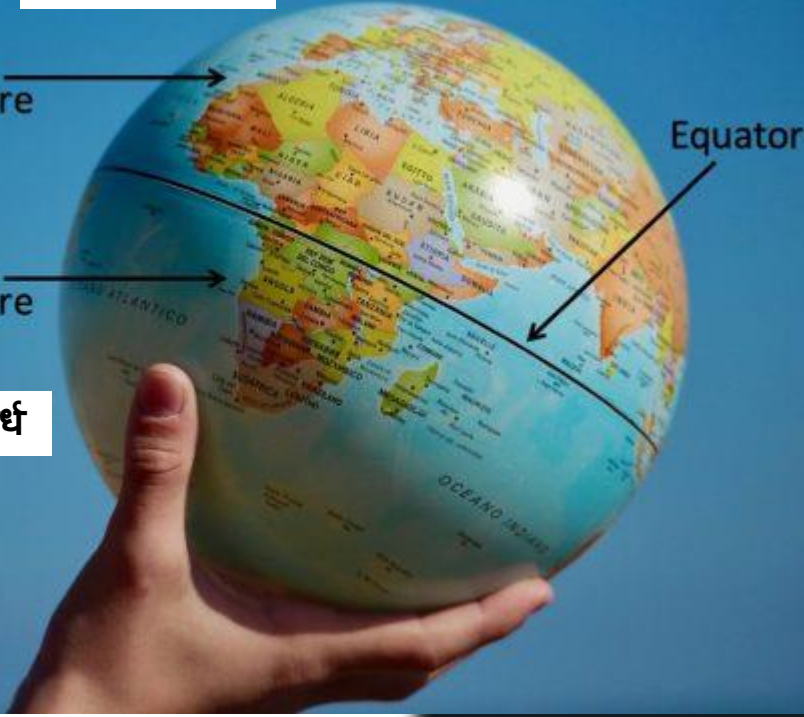

उत्तर गोलार्ध

Northern Hemisphere

Southern Hemisphere

दक्षिण गोलार्ध

क. गोलार्धांच्या संदर्भात

उत्तर - पूर्व गोलार्धात भारत आहे

2 रेखावृत्तां मधील अंतर
111.321 kilometers

पश्चिम गोलार्ध

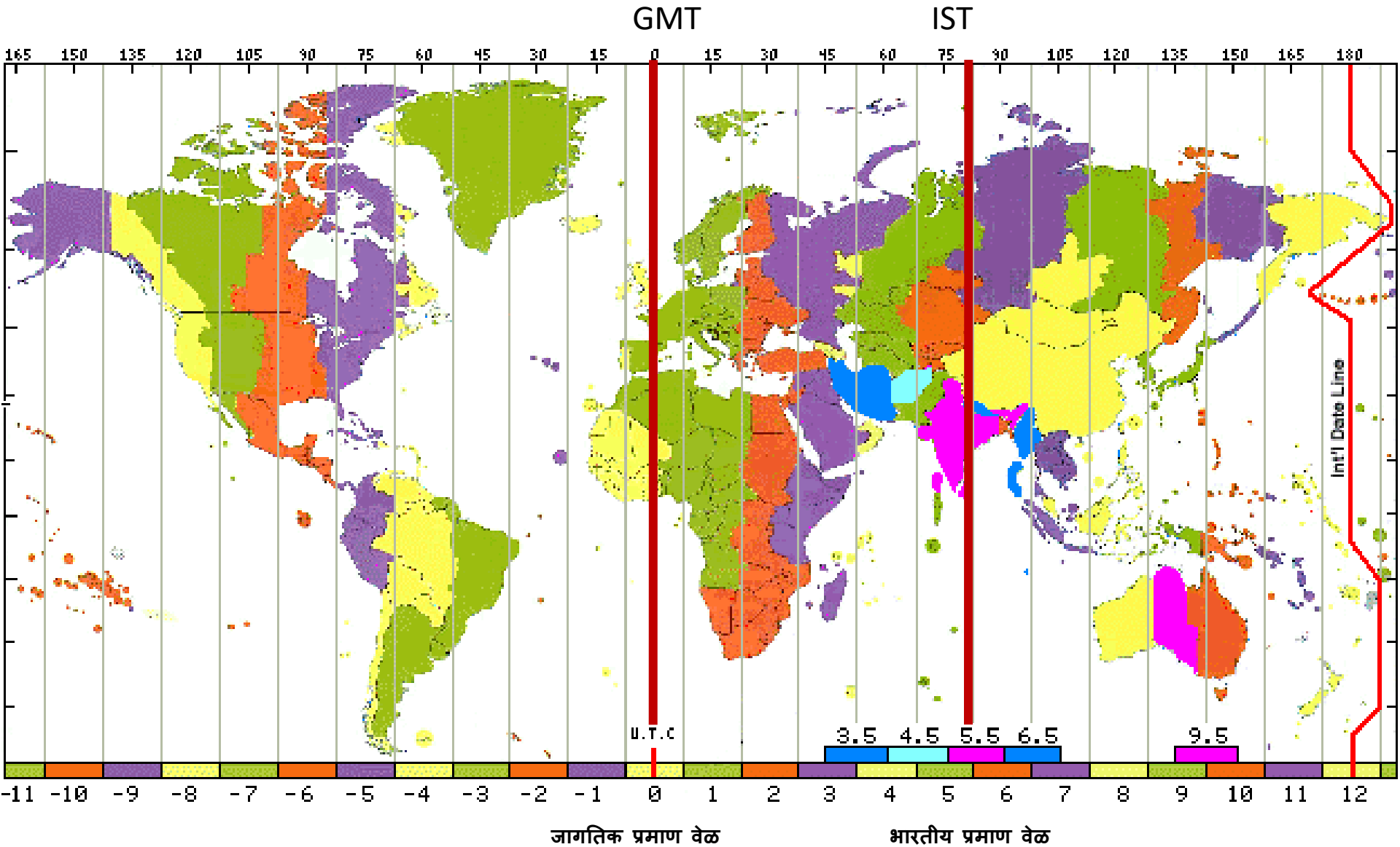
पूर्व गोलार्ध

जागतिक प्रमाण वेळ: ग्रीनिच – इंग्लंड

स्थानिक वेळ व प्रमाणवेळ

१२:००	१:००	२:००	३:००	४:००	५:००	६:००	७:००	८:००	९:००	१०:००	११:००	१२:००	१:००	२:००	३:००	४:००	५:००	६:००	७:००	८:००	९:००	१०:००	११:००	१२:००
म.रात्र	रात्र	रात्र	रात्र	रात्र	पहाट	पहाट	सकाळ	सकाळ	सकाळ	सकाळ	सकाळ	दुपार	दुपार	दुपार	दुपार	दुपार	सायं.	सायं.	सायं.	रात्र	रात्र	रात्र	रात्र	म.रात्र

१८०° १५०° १२०° ९०° ६०° ३०° ०° ३०° ६०° ९०° १२०° १५०° १८०°

१२:००	१:००	२:००	३:००	४:००	५:००	६:००	७:००	८:००	९:००	१०:००	११:००	१२:००	१:००	२:००	३:००	४:००	५:००	६:००	७:००	८:००	९:००	१०:००	११:००	१२:००
म.रात्र	रात्र	रात्र	रात्र	रात्र	पहाट	पहाट	सकाळ	सकाळ	सकाळ	सकाळ	सकाळ	दुपार	दुपार	दुपार	दुपार	दुपार	सायं.	सायं.	सायं.	रात्र	रात्र	रात्र	रात्र	म.रात्र

१८०° १५०° १२०° ९०° ६०° ३०° ०° ३०° ६०° ९०° १२०° १५०° १८०°

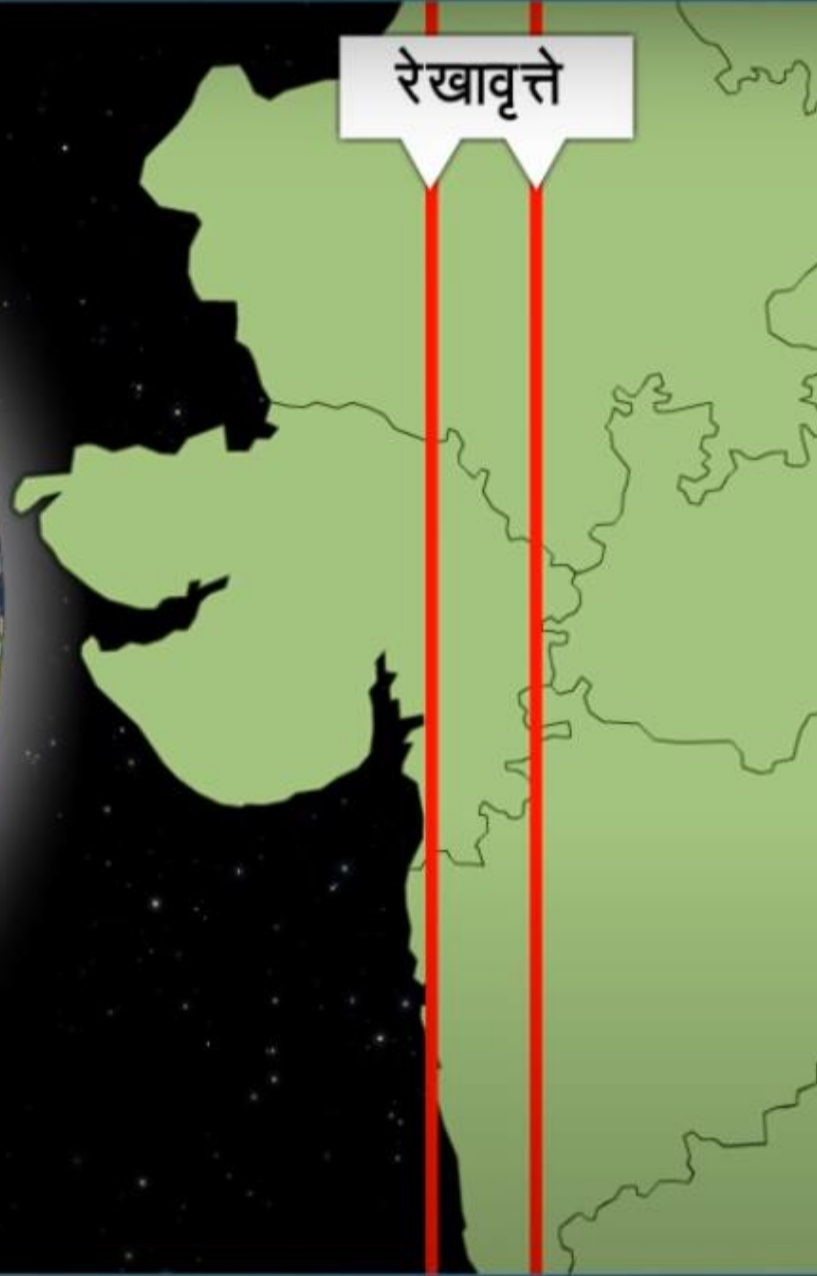
१२:००	१:००	२:००	३:००	४:००	५:००	६:००	७:००	८:००	९:००	१०:००	११:००	१२:००	१:००	२:००	३:००	४:००	५:००	६:००	७:००	८:००	९:००	१०:००	११:००	१२:००
म.रात्र	रात्र	रात्र	रात्र	रात्र	पहाट	पहाट	सकाळ	सकाळ	सकाळ	सकाळ	सकाळ	दुपार	दुपार	दुपार	दुपार	दुपार	सायं.	सायं.	सायं.	रात्र	रात्र	रात्र	रात्र	म.रात्र

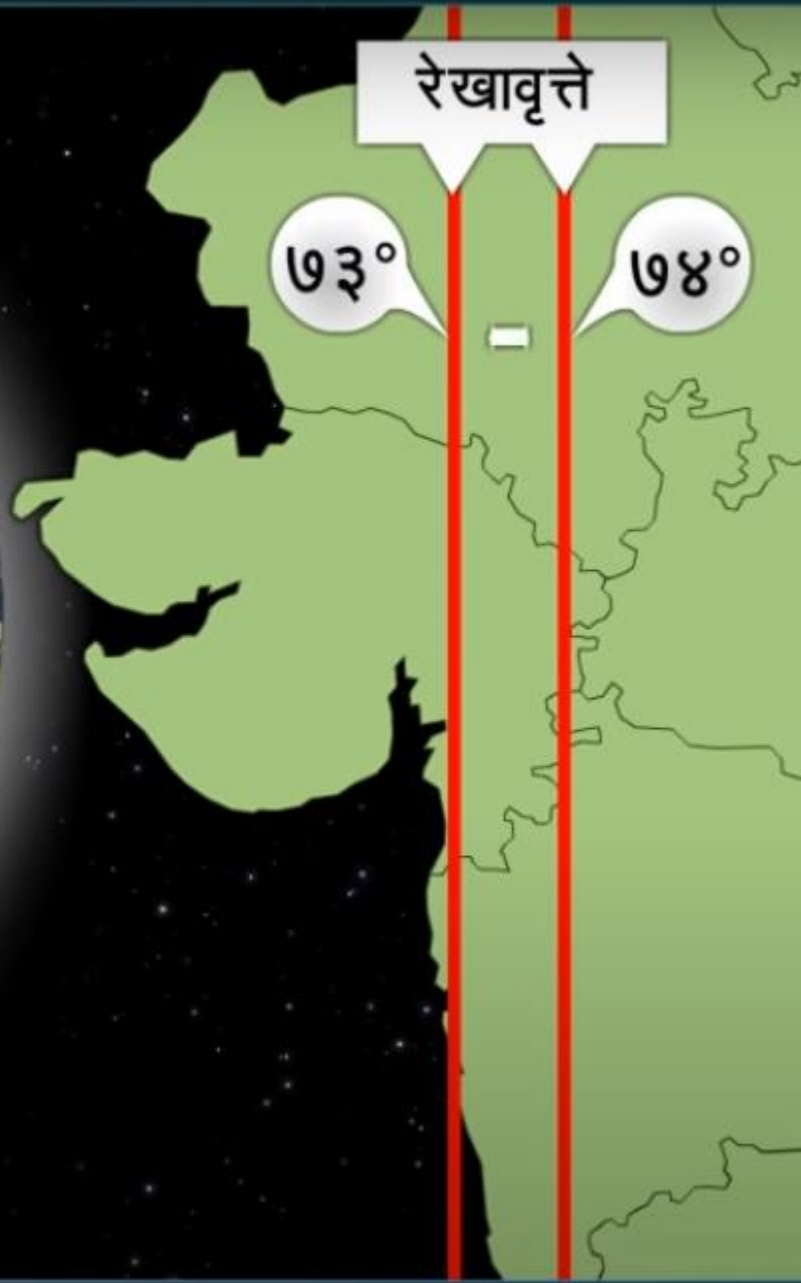
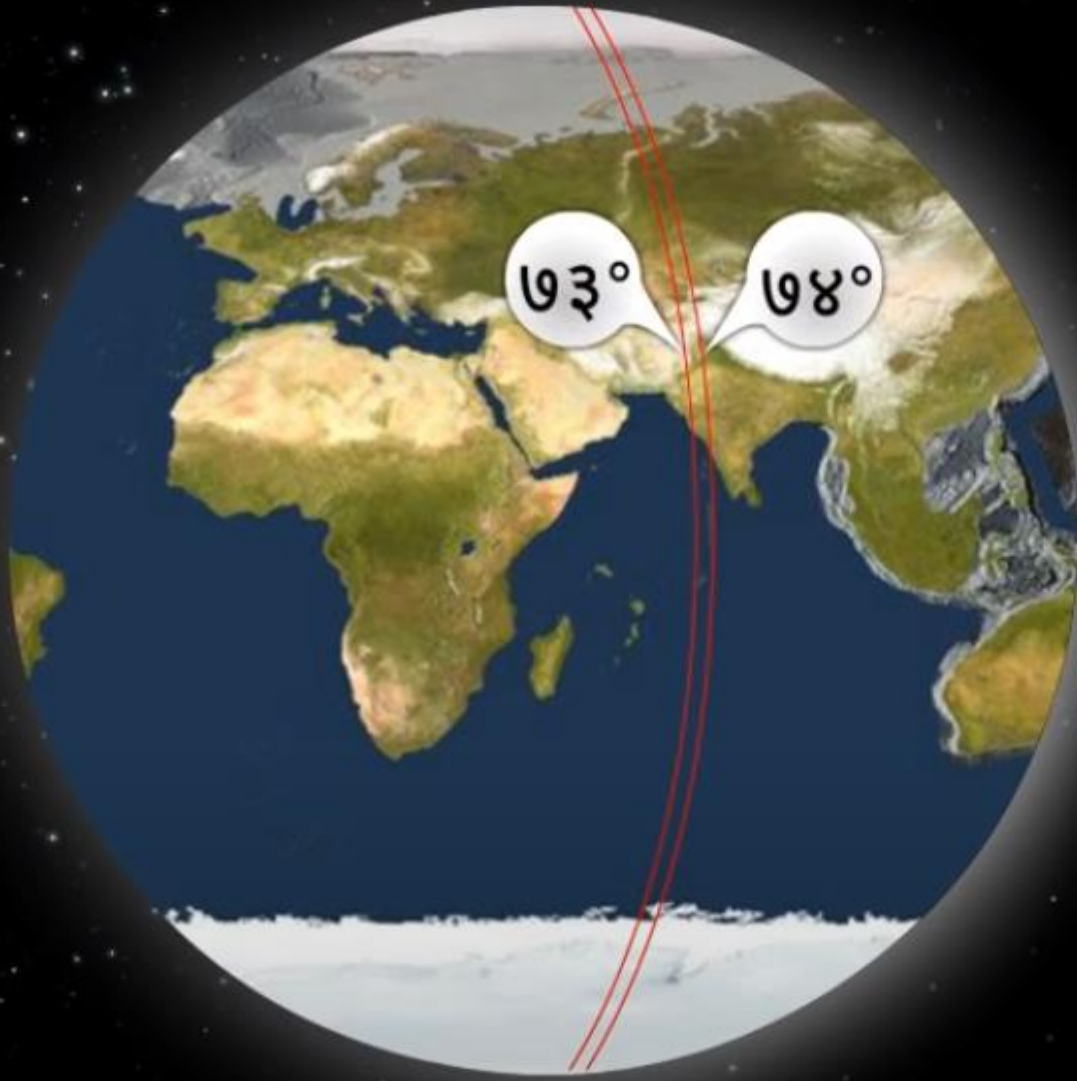

१८०° १५०° १२०° ९०° ६०° ३०° ०° ३०° ६०° ९०° १२०° १५०° १८०°

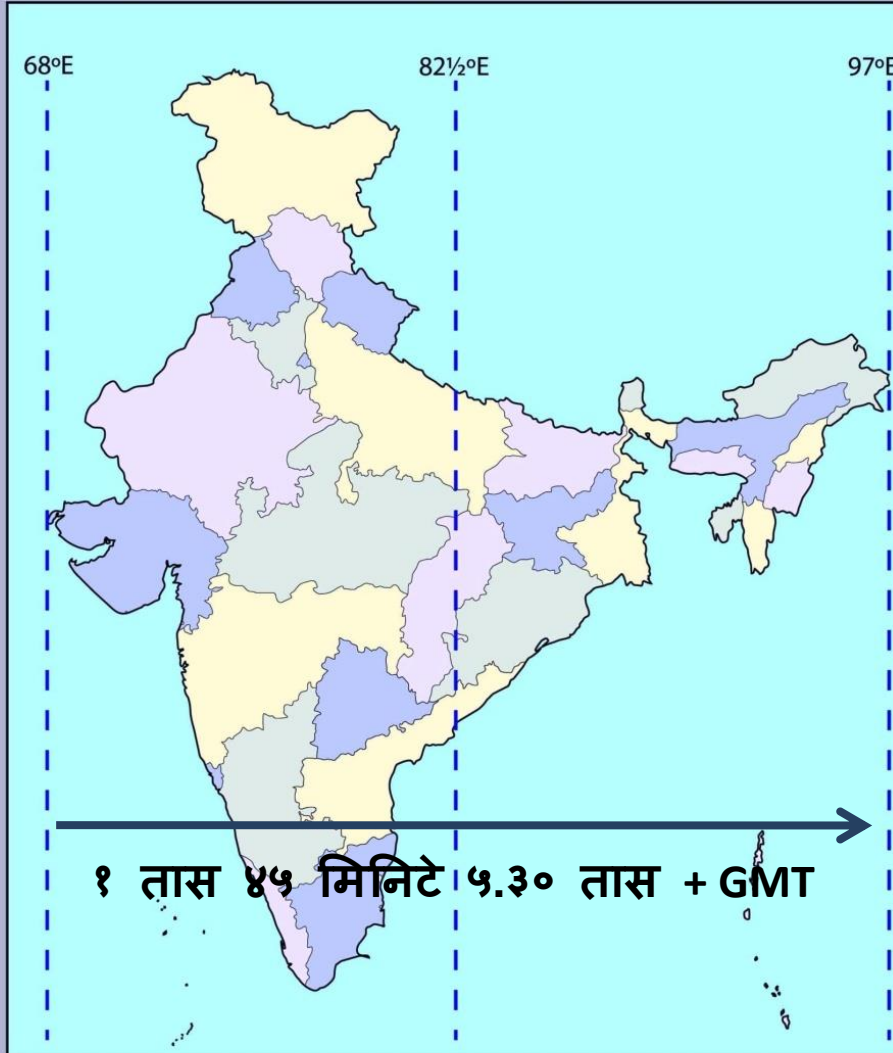

रेखावृत्ते

भारताची प्रमाणवेळ

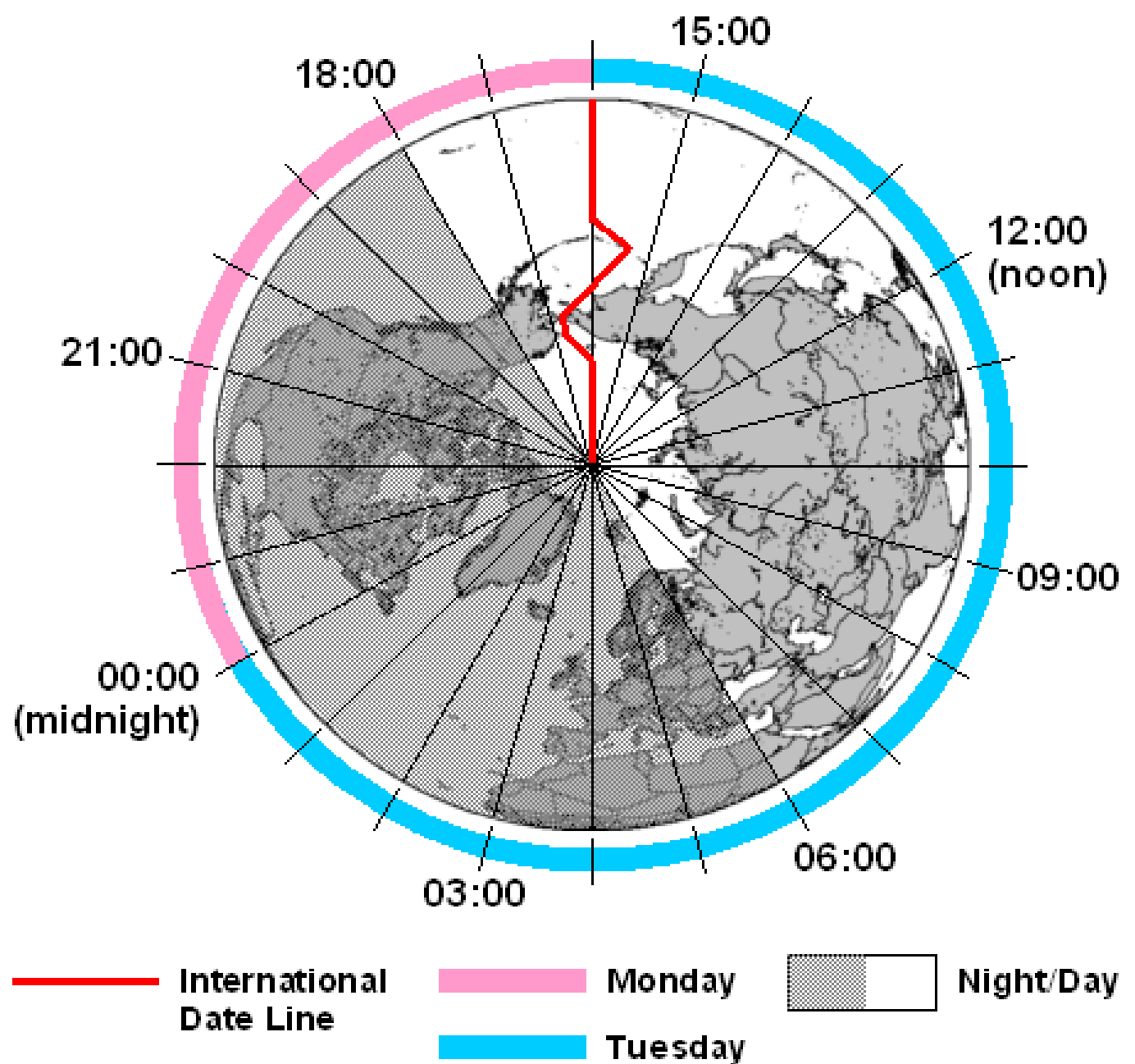

रेखावृत्ते / latitudes = 360

- 360 degree
- 1 degree = 4 minutes
- 15 degree =
60 minutes / 1hour
- 360 degrees =
1440 minutes / 24 hours
- 180 degree = 12 hours / Day or night

- ३६० अंश
- १ अंश = ४ मिनिटे
- १५ अंश =
६० मिनिटे/ १ तास
- ३६० अंश =
१४४० मिनिटे / २४ तास
- १८० अंश = १२ तास / दिवस
किवा रात्र

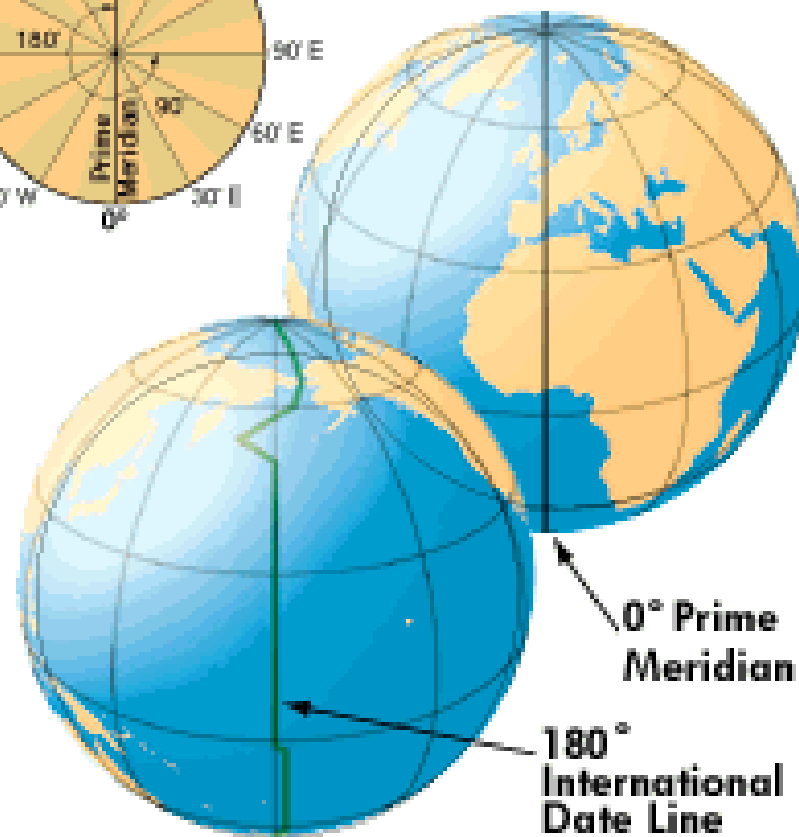
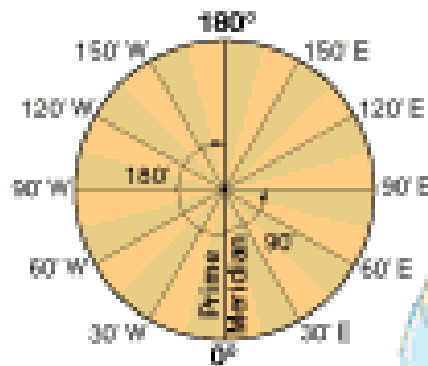
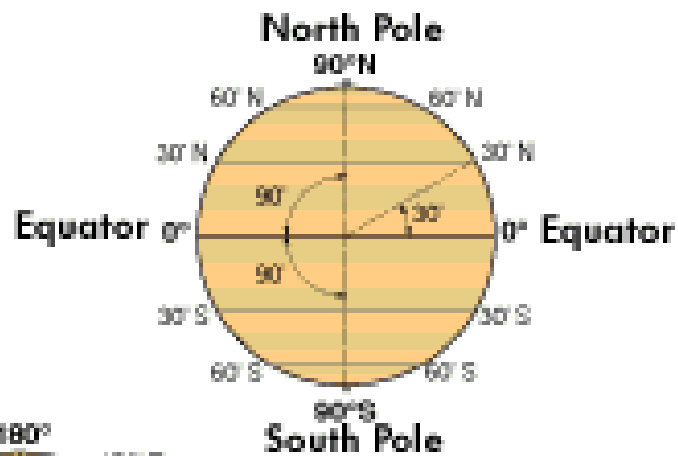
आंतरराष्ट्रीय वार रेषा / International Date line

आंतरराष्ट्रीय वार रेषा / International Date line

- 180 अंश रेखावृत्त = आंतरराष्ट्रीय वार रेषा
= काल्पनिक रेषा
- 180 अंश रेखावृत्त पासिफिक महासागरातून जाते; ती ज्या ज्या ठिकाणी जमिनीवरून जाते ती ठिकाणी टाळून, संपूर्णतः समुद्रावरून आणि शक्य होईल तेवढी 180° रेखावृत्ताच्या अनुरोधाने जाणारी हि रेषा आहे
- हि रेषा ओलांडताना वाराचा बदल करण्याची पद्धत आहे

आंतरराष्ट्रीय वार रेषा सरळ नाही zig zag आहे ४ ठिकाणी ती वेडी वाकडी आहे

१. बेरिंग ची सामुद्रधुनी
२. किरीबाती बेटे
३. सामोआ
४. चातम बेटे

१८० वार रेषा

रशिया

मोठे
डायो
मिड

?

अलास्का

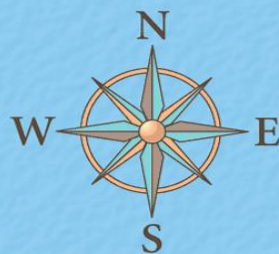
छोटे
डायो
मिड

सोमवार

PACIFIC
OCEAN

SOUTH
AMERICA

AUSTRALIA

- रशिया मधील सैबेरिया व अमेरिकेतील अलास्का यांच्या दरम्यान मोठे डायोमिड व छोटे डायोमिड अशी दोन बेटे आहेत
- त्यामधील अंतर फक्त ३.२ किमी आहे परंतु मोठ्या डायोमिड वर मंगळवार असतो तेंवा छोट्या डायोमिड वर सोमवार असतो

Thank you!!!!!!

आज
गुरुवार

काल
बुधवार